

CARTA,

Que el Illmô. y Rmô. Sr. D. Fr. Julian Garcés,
de el Orden de Predicadores, primer Obispo de
Tlaxcála, escribió á la Santidad de Paulo III.

Sanctissimo D. N. Paulo III. Pontifici maximo Fr. Ju-
lianus Garcés Ordinis Prædicatorum, Episcopus pri-
mus Tlaxcalensis in Nova Hispania Indiarum Cæsaris
Caroli salutem sempiternam dicit.

QUÆ circa novellum gregem Ecclesiæ Sanctæ aggrega-
tum, tibi (Beatissime Pater) acquisitum noverim, de-
clarare non pigebit, quatenus exultare valeat spiritus
tuus in Domino salutari; & ne prologi longa enarratione tibi præ-
cipuè, qui tot, ac tantis totius Orbis negotijs providere debes, fa-
stidium generem, rem ipsam in Valvis aggredior. Nulla sunt obsti-
natione orthodoxæ fidei infesti, aut pervicaces (ut Judæi, & Ma-
humetani) Indorum parvuli; Christianorum Decreta non hau-
riunt modò, sed exhauriunt, at veluti ebibunt; citius hi, & ala-
criùs articulorum fidei seriem, & consuetas Orationes, quàm Hi-
spanorum Infantes ediscunt, & tenent quidquid à nostris traditur;
aluntur intra Monasteriorum ambitum per suas classes, & contu-
bernia, per scholas, & doctriua, ex ditioribus trecenteni, quadri-
genteni, quingenteni, & sic de singulis ordinatim secundùm ma-
gnitudinem Civitatum, & oppidorum; non clamosi, non jurgiosi,
non litigiosi, non inquieti, non discoli, non tumidi, non injuriosi;
placidi, pavidì, disciplinati, ad Magistros obtemperatissimi, obse-
quo-

quiosi ad sodales; non quærulosi, non mordaces, non contumelio-
si, omni prorsus vitio (quo nostrates pueruli scatent) liberi.

Secundùm quoddam illa ætas patitur ad liberalitatem propen-
sissimi utrum uni, vel multis des, nihil interest, quia quod uni da-
tum est, singulis impartendum curant; parsimonia mirabili, non bi-
baculi, non gulosi, ingenita, & velut innata modestia, ac discipli-
na; siquidem videre est eos ordinatè, seriatimque inceden-
tes, seu sedere, seu stare jubeantur, seu flexis poplitibus pro-
sterni ad pulvinaria; præter suum *Tlacuali* (sic enim communem
escam appellant) post panem, seu *Tlaxcali* nihil obnixè flagitan-
tes; habent enim, & nostrates fructus omnes, id est, quorum se-
mina ab Hispania allata sunt (tanta est terræ feracitas, ac fæcun-
dia) habent, & suos fructus. Jam verò ingenij docilitas supra mo-
dum seu cantare jubeas, seu legere, scribere, pingere, fingere, ce-
teraque id genus; liberalium artium, & aliarum ad rudimenta o-
mnia perspicaces, & acutissimi, intellectus dexteritate singulari, quoddam
præter Cœli clementiam, ac temperiem (ut sæpè mihi anime re-
volventi occurrit) præstat mira in cibo simplicitas, ac parsimonia.

Cùm intra Monasteria fratrum ad disciplinam arceantur,
nulla à majoribus quærimonia, quæstiove fit, quoddam inæquali dif-
paritate tractentur, quoddam severiùs castigentur, quoddam à pedagogis
tardiùs ad domos dimittantur, quoddam æqualibus inæqualia, aut im-
paribus paria demandentur officia; contradicit nemo, nullus ob-
jurgat, sed Parentum Cura, ac Solertia ad id tendit, ut quàm eru-
ditissimus in Christianismo suus natus evadat. Jam verò Eccle-
siasticus Cantus, seu Organicus, seu armonicus, seu rithmicus, ab-
solutissimè ab eis perdiscitur, ita ut extranei musici non magnope-
re desiderentur. Qui in campo pugiles exercebantur, campestrati
vocabantur (teste Augustino) quia femoralibus eorum pudenda
velabantur; quæ campestrata dicebantur, & Perizomata in Literis
Sacris, Indis *Tomaxtli* dicuntur; apud quos tanta Cura, & verecun-

diæ observatio, ut in publicum etiam tantilli infantuli (de Mexico loquor) sine *Tomaxli*, id est, *Subligari*, prodeat nemo.

Nunc contra eos, quos de Indigenis matè sensisse comperimus, dicendum erit refellendo vanissimam opinionem illorum, qui eos incapaces instimulant, inculpantque, atque ex Ecclesiæ gremio abjiciendos asseverant. *Prædicate* (ait Dominus) *Evangelium omni creaturæ; qui crediderit, &c.* de hominibus planè loquebatur, non de brutis, nullam excipiens gentem, nullam nationem excludens, quippe in reti Evangelico omne piscium genus conclusuris Apostolis, quibus prædixerat: *Faciam vos Piscatores hominum*; nam quòd dicit: *Elegerunt bonos, malos foras miserunt*: Non de hac militantis, sed de illa triumphantis Ecclesiæ piscatione loquebatur, quando segregabit Oves ab hædis; unde in piscatione Petri ante passionem retia rumpebantur præ multitudine piscium, etiam naviculæ penè mergebantur, sed post resurrectionem (ait Joannes) cum tanti essent, non est ruptum rete, quia de piscatione triumphantis loquebatur Ecclesiæ; multi enim retia militantis Ecclesiæ pisces implent, rumpunt, & egrediuntur, sive hæresibus, sive pravis moribus, qui triumphantis retia non intrabunt: Unde de piscatione post resurrectionem Dominicam numerum determinatum appoluit piscium; quia *novit Dominus, qui sunt ejus* (ait Apostolus) quia hæc retia multi exituri intrant, illa nullus egressurus intrabit.

Lauda Hierusalem Dominam (ait Psalmista) *quia confortavit seras portarum tuarum, benedixit filiis tuis in te*; & ne putaremus in Cœlum tantum centum quinquaginta tres, id est, beatorum animas, mysticè usque ad decem, & septem ab uno accendendo, ac intermedios numerando, is numerus turgit: *Centum quinquaginta tres*, quia decem Præceptorum observatores, & septenarij numeri in Donis Spiritus Sancti perceptores tantum intrabunt, *quia multi sunt vocati, pauci verò electi*. Restat igitur, ut nulli

aper.

apertum, quòd vidit Joannes in Apocalypsi ostium, claudamus, quia ille, *qui habet clavem David, qui aperit, & nemo claudit*, solus novit numerum electorum in felicitate superna: Nulli ergo hominum, qui ex fide spontanea petat Baptismum, Ecclesiæ est porta claudenda juxta Augustini Sermonem 15. *de verbis Apostoli*, Cyprianum super hac re citantis: Nullum ergo retrahat quæso ab hoc opere falsa talium assertio, qui diabolicis instigati suggestionibus incapaces religionis nostræ asserunt Indos istos.

Hæc certè vox Satânica est, & dolentis Dæmonis suum subversum iri cultum, ac ex avarissimorum Christianorum faucibus erumpens; quorum tanta est cupiditas, ut sitim ejus explere volentes, rationabiles creaturas, ad Dei Imaginem factas, bestias, & jumenta esse contendant, nullo alio fine, nisi ut quibus illarum cura commissa est, nulla sit liberandi eas è rabidissimis manibus cupiditatis suæ, quin potius illarum obsequio uti pro arbitrio permittant. Quis enim tam impudenti animo, ac perfricata fronte incapaces fidei asserere audeat, quos mechanicarum artium capacissimos intuemur, ac quos etiam ad ministerium Nostrorum redactos, bonæ indolis, fideles, & solertes experimur?

Et si quando (Beatissime Pater) tua Sanctitas aliquem religiosum Virum in hanc declinare sententiam audierit, etsi eximia integritate vitæ, vel dignitate fulgere videatur is, non idèd quicquam illi hac in re præstet Authoritatis, sed eundem parùm, aut nihil insudasse in illorum conversione certocertius arbitretur, ac in eorum addiscenda lingua, aut investigandis ingenijs parùm studuisse perpendat; nam qui in his charitate christiana laborarunt, non frustrà in eos jactare retia charitatis affirmant; illi verò, qui solitudini dediti, aut ignavia præpediti neminem ad Christi cultum sua industria reduxerunt, ne inculpari possint quòd inutiles fuerint, quòd propriæ negligentiae vitium est, id infidelium imbecillitati adscribunt, veramque suam desidiâ falsæ incapacitatis im-

G2

po-

positione defendunt, ac non minorem culpam in excusatione committunt, quàm erat illa, à qua liberari conantur.

Lædit namque summè istud hominum genus talia asserentium hanc Indorum miserimam turbam, nam aliquos religiosos retrahunt ne ad eosdem in fide instruendos proficiscantur; quamobrem nonnulli Hispanorum, qui ad illos debellandum accedunt, horum freti iudicio, illos negligere, perdere, ac mactare opinari solent non esse flagitium: Unde apparet, quòd hoc Satan, ille humani generis hostis in lucis Angelum transfiguratus, invenit, ut gentium illarum differendo fidem, sibi exhibitum cultum conservet. Nunc verò de horum sigillatim hominum ingenio, quos vidimus ab hinc decennio, quo ego in Patria conversatus eorum potui perspicere mores, ac ingenia perscrutari, testificans coram te (Beatissime Pater, qui Christi in terris Vicarium agis) quod vidi, quod audivi, & manus nostræ contrectaverunt de his progenitis ab Ecclesia per qualescumque ministerium meum in verbo vitæ, quod singula singulis referendo, id est, paribus paria, Rationis optimæ compotes sunt, & integri sensus, & capitis; sed insuper nostratibus pueri istorum, & vigore spiritus, & sensuum vivacitate dexteriori, in omni agibili, & intelligibili præstantiores reperiuntur.

De majoribus, quòd barbara feritate, ac crudelitate ultra humanum modum fuerint, audivi, utpote antropophagi, id est, humanorum carniū voratores, truces, ac cruenti; sed quantò crudeliores, & immaniores fuere, tantò acceptius Deo holocaustum offeretur, si benè convertantur; cuius pars maxima nos sumus, si tales erga eos extiterimus verbo, & exemplo, manu, lingua, quales eos nobis, si in similem casum incidissemus, voluissemus habere. Lucrifacere animas eorum laboremus, pro quibus Christus fudit Sanguinem. Barbariem eis, & Idololatriam objicimus, quasi meliores habuerimus Patres nostros, à quibus ductamus originem, quousque Beatus Jacobus Apostolus eisdem prædicavit, eosque ad fidei cul-

cultum convertit ex pessimis optimos reddens; unde tot Clarissima Martyrum, Doctorem, & Virginum lumina emicuerunt, quos hinc longum esset, & non necessarium recensere. Quis dubitat durante sæculo multos ex his Sanctissimos futuros, & omni virtute conspicuos? Nunquid Sertorio apud Hispanias res agente submissa est Cerva, quæ fatidica putaretur? Ecce Cervam, id est, brutum animal, Hispani Prophetisam, id est: Fatidicam, ac Deam adorabant. Feritas Hispanorum quondam tanta erat, ut Silius Italicus, ex Italica, Bethicæ Civitate oriundus, dicat de majoribus suis *Eulogium* (*) inclytum.

*Prodiga gens animi, & properare facillima morte;
Nam ubique transcendit florentes Viribus annos.
Impatiens Ævi spernens venisse senectam,
Et fati modus in dextra est.*

Viriatius ille, quem teste Faustino (de gentilitate loquor) Hispania habuit clarissimum Ducem, pastor erat armentarius; at post Christianismum susceptum cum fide veram nobilitatem hæreditate possidemus tot milites, tot Duces præclarissimos, quibus, & Roma Imperatoribus usa, mirum in modum crevit, ac in id, quod de ea audivimus, provecta est. Si tam inculta, & vepribus errorum obsita Hispania ante Apostolorum prædicationem, postea tales fructus sive in sæculo, sive in Ecclesia parturivit, quales futuros nunquam ante credidissent, quia *hæc mutatio dexteræ excelsæ*, dent mihi tales pro eodem Omnipotentis Dei, ac Domini liberatoris cunctorum auxilio, favore, & patrocinio, mirabilem fortasse Indorum populum in hoc novo Mundo reperto futurum: *Nunquid* (ait Esaias) *abbreviata est manus Domini, ut salvare nequeat?*

H

Quo

(*) *Eulogium*: id est, *benè dictum*: vel *bonum dictum*: seu *bonus sermo*.